

lisk-luthersk gudstjeneste, der nødvendigvis må foregå på tysk, lige så godt kan holdes af tyske præster som af danske. Jeg har kun kunnet finde to steder, hvor man kan finde en slags forklaring af det danske standpunkt, nemlig citaterne af Sophus Gottschalek s. 146 og af A. Westergaard-Jacobsen s. 188. Men det ene sted er der kun tale om en antydning, og det andet fremsættes forklaringen i billedsprog. En egentlig analyse af den forskel mellem dansk og tysk menighedsliv, der betingede de danske ønsker, ville have været velgørende. Men det er nu engang i detaljen og ikke i de store linjer, bogen har sin styrke.

Sprogligt set er forfatteren ikke helt konsekvent. I almindelighed nævnes de sydslesvigske stednavne med deres danske navne, men s. 88 optræder navnet

Groß Tarup. S. 92 optræder det nordslesvigske Vodder både med V og med W. Tumby kan optræde som Thumbby i teksten og som Tumby i en billedtekst på samme side (s. 197). Et flensborgsk gadenavn som Toosbüystraße skrives naturligt nok på tysk – undtagen i billedteksten s. 10, hvor det hedder Toosbüygade.

Ikke desto mindre: Der er tale om et meget grundigt arbejde med et væld af detailoplysninger, som det er godt at få samlet på ét sted. Som håndbog i den komplicerede udvikling er bogen en kærkommen hjælp, og den vil utvivlsomt i lang tid fremover komme til at stå som den klassiske redegørelse for det danske, kirkelige arbejde i Sydslesvig.

Thorkild C. Lyby

NORDEN

Per Olof Sjöstrand: *Hur Finland vanns för Sverige. En historia för nationalstater*. Opuscula Historica Upsaliensia, 16. (Historiska institutionen, Uppsala universitet, 1996). 126 s., 70 Skr.

Bogen har karakter af en historiografisk oversigt over finsk historieforsknings behandling af en række spørgsmål i forbindelse med den finske stats og den finske nations opståen.

Forfatteren gennemgår bl.a. en række finske historikers synspunkter med hensyn til, i hvilken grad det nuværende Finland i statslig og i befolkningsmæssig henseende udgjorde en enhed, inden området blev en del af det svenske rige, samt med hensyn til, hvornår og under hvilke omstændigheder tilknytningen til Sverige blev etableret.

Trods sin titel beskæftiger bogen sig imidlertid ikke kun med diskussionen om baggrunden for det nuværende Finlands placering som en del af Sverige fra middelalderen og frem til 1808. Forfatteren gør i lige så høj grad rede for de forskellige opfattelser i finsk historieforskning med hensyn til spørgsmålet om, hvornår den finske »nation« opstod, samt hvordan forholdet til Rusland var i årene 1809-1917, hvor Finland formelt var et storfyrstendømme, men reelt var underlagt Rusland.

Midt i den historiografiske redegørelse fremsættes desuden engang imellem pludselig forfatterens egne synspunkter med hensyn til, hvordan de nævnte historiske problemstillinger bør behandles.

Denne lidt besynderligt disponerede sammenblanding af nøgtern historiografisk analyse og fremsættelse af egne

anskuelser ændrer dog ikke ved, at bogen er særdeles nyttig som en kort introduktion til de forskellige opfattelser i finsk historieforskning af spørgsmålet om den finske stats og nations opdukken.

Særligt skal den fine analyse af den finske sprogstrids betydning for de finske historikers tilgangsvinkel til spørgsmålet fremhæves.

Siden sprogstridens fremkomst i Finland i midten af forrige århundrede har det i højere grad været finsksprogede end svensksprogede historikere, der har haft tendens til at analysere det nuværende Finland som en særskilt enhed, også når det har drejet sig om tiden in-

den 1808. Det har endvidere navnlig været historikere inden for denne »finsk-nationale« tradition, der har hævdet, at »Finland« udgjorde en enhed, der klart adskilte sig fra de omkringliggende områder, allerede inden svenskerne kom til landet, og inden den svenske statsmagt etablerede sig dér.

Forfatterens eget synspunkt er, at det nuværende Sverige og det nuværende Finland i højere grad, end det ofte har været gjort, må betragtes som en helhed, når man undersøger tiden frem mod 1808. Denne pointe er nok meget væsentlig; men denne bog er ikke det første sted, hvor den fremføres.

Lars Hovbakke Sørensen